

PLL:n ehdotuksia Liikennekaaren lainkohtien muuttamiseksi

Liikennekaaren perustelut

- Yleisperusteluista ja yksityiskohtaisista perusteluista tulee poistaa maininnat siitä, että markkinaehtoinen liikenne olisi ensisijaista ja toimivaltaisten viranomaisten liikenne sitä täydentävää silloin, kun liikenne on päätetty järjestää tai järjestetään EU:n palvelusopimusasetuksen (1370/2007), jäljempänä PSA) mukaisena. Perusteluna professori Olli Mäenpään lausunto 21.4.2016 PSA:n soveltamisesta.
- Liikennekaaren perusteluihin tulee lisätä, että kun viranomaisen on päättänyt järjestää toimialueensa henkilöliikenteen PSA:n mukaisella tavalla, on näin järjestetty liikenne tuolloin ensisijaista liikennettä markkinaehtoiseen henkilöliikenteeseen nähden. Tällöin markkinaehtoiset henkilöliikennepalvelut täydentävät viranomaisen järjestämää liikennettä. Tästä voi seurata rajoituksia markkinaehtoisen liikenteen harjoittamiseen siten, kuin laissa tarkemmin säädetään.

III osa, 2 luku,

1 § Liikkumispalvelua koskeva olennainen tieto

Pykälään tulee lisätä:

”Henkilöliikenneluvan haltijan tulee ilmoittaa säännöllisellä reitillä ja aikataululla tarjottavan markkinaehtoisen linja-autoliikenteen aloittamisesta, lopettamisesta tai olennaisesta muuttamisesta niille toimivaltaisille viranomaisille, joiden alueella reitti kulkee, vähintään 60 vuorokautta ennen liikenteen muutosta.” Ilmoituksesta tulee käydä ilmi, missä 2 luvun 1 § mukaiset olennaiset tiedot liikennepalvelusta ovat saatavilla. Ilmoitus on voitava tehdä Liikenneviraston tarjoamalla teknisellä palvelulla, joka välittää ilmoituksen automaattisesti niille toimivaltaisille viranomaisille, joita ilmoitettu reitti koskee.”

Perustelu: Menettely antaa viranomaisille mahdollisuuden ilmoittaa liikenteenharjoittajalle etukäteen, mikäli se katsoo, että liikenne merkittävästi vaikeuttaisi PSA-liikenteen järjestämistä tai heikentäisi sen taloudellista perustaa lipputulosta vähentämällä. Lisäksi ilmoitus edesauttaisi ajan tasalla olevan matkustajainformaation tuottamisessa.

III osa, 2. luku, 3 §

Yhteentoimivuuden edistäminen julkisissa hankinnoissa

Kysymyksiä ja kommentteja:

- Vaatimus siitä, että palveluntarjoajan lipputuotteisiin perustuvien matkustusoikeuksien on oltava jatkuvasti todennettavissa sähköisen viestintäverkon avulla taustajärjestelmästä, on kova.
- Vaatimus tuottaa nopean uusinvestointitarpeen nykyisiin lippu- ja maksujärjestelmiin ja muodostaa kynnyksen pienille yrittäjille osallistua julkisiin hankintoihin.
- Tiedon hakeminen sekä omasta että toisen toimijan taustajärjestelmästä vie aikaa. Entä jos tiedon hakeminen epäonnistuu, kuka vastaa?
- Vaatimuksen vieminen kilpailutuksen ehtoihin syrjii perusteettomasti esimerkiksi pieniä paikallisia liikenteen harjoittajia ja sulkee ne kilpailutuksen ulkopuolelle, silloin jos lippujärjestelmä ei ole tilaajan toteuttama ja liikenteen harjoittajan käyttöön tarjoama. Tämä muodostuisi ongelmaksi

pienien toimivaltaisten viranomaisten ja yksittäisten kuntien hankinnoissa.

III osa, 3. luku,

10 § Yksinoikeuden vahvistaminen rautateiden ja maanteiden julkisessa henkilöliikenteessä

Muokausehdotus (vihreällä):

- Toimivaltainen viranomainen voi tarvittaessa tehdä hankintapäätöksen yhteydessä tai viimeistään hankintamenettelyä aloittaessaan päätöksen yksinoikeuden asettamisesta tai sitä vastaavan oikeudellisen suojan antamisesta rautateiden ja maanteiden julkisiin henkilöliikennepalveluihin ~~sen mukaisesti kuin palvelusopimusasetuksessa säädetään~~, kun se päättää järjestää liikenteen EU:n palvelusopimusasetuksen mukaisena

- Jos viranomainen on asettanut yksinoikeuden tai päättänyt sitä vastaavan oikeudellisen suojan antamisesta EU:n palvelusopimusasetuksen mukaisesti järjestämälleen liikenteelle, voi viranomainen kieltää tai rajoittaa toimialueellaan tai sen osalla sellaisen markkinaehtoisen henkilöliikenteen, joka vaikeuttaisi merkittäväällä tavalla viranomaisen järjestämää henkilöliikennettä tai yhtenäisen lippu- ja informaatiojärjestelmän toteuttamista taikka heikentäisi viranomaisen järjestämän henkilöliikenteen taloudellista perustaa lipputulosta vähentämällä tai hankintakustannuksia lisäämällä.

Perustelu:

- Em. Lisäyksen tarkoituksena ei ole heikentää markkinaehtoisen liikenteen toimintaedellytyksiä tai kilpailuasemaa sen omilla markkinoilla.
- Viranomaisten järjestämällä liikenteellä tulee olla sopimustyyppistä tai hankintamenettelystä riippumatta sama oikeudellinen suoja sen järjestämisestä tai taloudellista perustaa merkittävästi heikentävältä markkinaehtoiselta liikenteeltä.
- Laissa on todettava selkeästi toimivaltaisen viranomaisten oikeus rajoittaa markkinaehtoista liikennettä, jos siihen on tärkeitä integroidun joukkoliikennejärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen tai talouteen liittyvät perusteet.
- Lisäyksellä selkeytetään ja turvataan kilpailutetun liikenteen markkinoiden toimivuus ja liikenteenharjoittajien asema riippumatta siitä, onko sopimustyyppiä valittu käyttöoikeussopimus vai bruttosopimus.

III osa, 4. luku

1§ Valtionrahoituksen käyttötarkoitukset

Esitämme, että liikennekaaren III osan 4 luvun 1§:stä poistetaan palveluseteliin viittaava 2. kohta ja lakiesityksen perusteluista muutetaan vastaavalla tavalla.

Perustelu:

- Kyse on epäsuorasta valtiontuesta liikenteenharjoittajille. Esitetty uusi tukimuoto ei perustu EU:n palvelusopimusasetukseen, eikä yleisiin valtiontukia koskeviin säädöksiin. Kaiken lisäksi palveluseteli olisi saajalleen veronalaista tuloa.

IV OSA, 1 luku, 3 § Palvelusopimusasetuksessa tarkoitetut tieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset

Poisto- ja lisäysehdotus (vihreällä):

-Toimivaltaiset viranomaiset voivat tehdä päätöksen siitä, että ne toimivat palvelusopimusasetuksessa tarkoitetun julkisen henkilöliikenteen alalla varmistaakseen sellaisten

yleishyödyllisten palvelujen tarjoamisen, jotka ovat muun muassa monilukuisempia, luotettavampia, korkealaatuisempia tai edullisempia kuin palvelut, joita voitaisiin tarjota pelkästään markkinoiden ehdoilla.

- Jos toimivaltaiset viranomaiset toimivat edellä 4 momentissa tarkoitettulla tavalla julkisen henkilöliikenteen alalla, niiden on suunniteltava palvelut ensisijassa seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina ja tavoiteltava kaikkien henkilökuljetusten yhteensovittamista. ~~Suunnittelussa asiakkaiden liikkumistarpeisiin perustuvat markkinaehtoisesti syntyvät palvelut ja niitä täydentävät julkisesti hankitut palvelut on sovittava yhteen.~~ Viranomaisten on liikkumispalvelut suunnitellissaan kuultava alueella toimivia henkilöliikennepalveluiden tarjoajia sekä toimittava yhteistyössä muiden viranomaisten ja kuntien kanssa.

- Järjestäessään liikenteen EU:n palvelusopimusasetuksen mukaisella tavalla toimivaltainen viranomainen voi kieltää tai rajoittaa markkinaehtoista liikennettä siten, kuin III osan 3. luvun 10§:ssä on säädetty.

Perustelu:

- Lähtökohta, että viranomainen hankkisi vain asiakkaiden liikkumistarpeisiin perustuvia markkinaehtoisesti syntyviä palveluita täydentävät palvelut kaventaa viranomaisen toimivallan ratkaisevalla tavalla siitä, mikä on PSA:ssa lähtökohtana. Tähän ei kansallisella lailla pitäisi edes pyrkiä.

- Poistettavaksi on esitetty lause asettaisi viranomaiselle velvoitteen, joka voi olla ristiriidassa edellisen momentin kanssa ja muutoinkin käytännössäkin mahdoton tehtävä jo markkinaehtoisen liikenteen oikeudellisesta ja tosiasiallisesta luonteesta johtuen.

VI OSA, 1 luku

4 § Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Muutosehdotus (vihreällä):

• Jos toimivaltainen viranomainen järjestää liikenteen EU:n palvelusopimusasetuksen mukaisella tavalla ja on kieltänyt tai rajoittanut III osan 1. luvun 10 §:n perusteella markkinaehtoista liikennettä, voidaan kiellon tai rajoituksen tehosteeksi asettaa uhkasakko. Uhkasakko voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

Perustelut:

- Toimivaltaiselle viranomaiselle tulee antaa mahdollisuus määrätä uhkasakkopäätös täytäntöön mahdollisesta valituksesta huolimatta. Muutoksenhakuviranomainen voi tarvittaessa kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

- Täydennys on tarpeen, koska oikeusprosessit ovat pitkiä, kestäen useita vuosia ja tänä aikana taloudelliset vahingot ja haitat ovat merkittävät sekä viranomaisille että liikenteenharjoittajille.

MUUTA KOMMENTOITAVAA

Ehdotamme harkittavaksi, että hankintoja koskevat osat supistetaan vain pelkiksi viittauksiksi PSA:een ja julkisia hankintoja koskeviin säädöksiin. Syntyy sekaannuksen vaara ja soveltamisongelmia, jos hankinnoista säädetään rinnakkain useissa säädöksissä. Tämä sopisi myös lakipykäliden vähentämistä ja päällekkäisten normien purkua koskeviin tavoitteisiin.